

Ο.Λ.Μ.Ε.

Ερμού & Κορνάρου 2
ΤΗΛ: 210 3230073 – 3221255
FAX: 210 3311338
www.olme.gr
email: olme@otenet.gr

Αθήνα, 06/10/2014

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΟΛΜΕ ΣΟΥΗΔΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Από τις 23-29 Σεπτέμβρη 2014 επισκέφτηκε την Ελλάδα αντιπροσωπεία Σουηδών εκπαιδευτικών-συνδικαλιστών από το σωματείο του Γκέτεμποργκ, που είναι ενταγμένο στην Ομοσπονδία των εκπαιδευτικών της Σουηδίας Lärarförbundet.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί συναντήθηκαν με τα Διοικητικά Συμβούλια της ΟΛΜΕ και του ΚΕΜΕΤΕ και συζήτησαν μαζί τους ζητήματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Επίσης, επισκέφθηκαν τρία σχολεία της περιοχής των Αθηνών (2^ο Γυμνάσιο Καισαριανής, 1ο ΓΕΛ Βύρωνα και ΕΠΑΛ Υμηττού-Παπαστράτειο).

Από τις συζητήσεις προέκυψε ένας κοινός προβληματισμός και μια κοινή αγωνία για την υποβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης, αλλά διαπιστώθηκαν και σημαντικές διαφορές τόσο στο εκπαιδευτικό σύστημα όσο και στη δομή και λειτουργία του συνδικαλιστικού κινήματος.

Καθώς η Ομοσπονδία Εκπαιδευτικών της Σουηδίας Lärarförbundet είναι αρκετά διαφορετική από τις αντίστοιχες ελληνικές, είναι χρήσιμο να επισημανθούν κάποια σχετικά στοιχεία. Η Ομοσπονδία συσπειρώνει την πλειοψηφία των εργαζόμενων εκπαιδευτικών στη Σουηδία έχοντας 290 τοπικά παραρτήματα (που αντιστοιχούν σε κάθε έναν από τους 290 Δήμους της Σουηδίας), 11 Περιφερειακά Γραφεία και 232.000 μέλη. Υπάρχει άλλη μια Ομοσπονδία Εκπαιδευτικών στη Σουηδία με επιπλέον 80.000 μέλη, μια Ομοσπονδία καθηγητών Πανεπιστημίου και μια Ομοσπονδία Διευθυντών Σχολείων. Το σωματείο και η ομοσπονδία είναι κλαδικά και μέλη τους είναι οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας, της Δευτεροβάθμιας και της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στην Ελλάδα μια αντίστοιχη Ομοσπονδία θα απαρτιζόταν από κοινού από τη ΔΟΕ, την ΟΛΜΕ, την ΠΟΣΔΕΠ και την ΟΙΕΛΕ, με όλους τους εκπαιδευτικούς καθενός από τους 325 Καλλικρατικούς Δήμους της χώρας μας να είναι ενταγμένοι στα τοπικά παραρτήματα αυτής της Ομοσπονδίας.

Τα οικονομικά τακτοποιημένα μέλη της Lärarförbundet καταβάλλουν ως συνδρομή το 1,5% του μισθού τους κάθε μήνα σε αυτό, δηλ. 40-60 ευρώ το μήνα, κάτι που σημαίνει μια τεράστια διαφορά από την Ελλάδα. Ένα μεγάλο ποσοστό των εσόδων καλύπτει τις αμοιβές των υπαλλήλων της Ομοσπονδίας, που απασχολεί πάνω από 300 εργαζομένους, όπως γραμματείς, δικηγόρους κ.ά. Ένα άλλο σημαντικό ποσοστό δαπανάται, επίσης, για την ενημέρωση της κοινής γνώμης μέσω γραπτού και ηλεκτρονικού τύπου καθώς και για σεμινάρια συνδικαλιστικής επιμόρφωσης για τα μέλη του και για την έκδοση περιοδικού.

Η κύρια ενασχόληση της Lärarförbundet (σε συνεργασία και με τις άλλες) είναι η διαπραγμάτευση και υπογραφή κάθε τρία χρόνια κλαδικής σύμβασης με την εργοδοσία, που καλύπτει τα πάντα σε σχέση με τα εργασιακά και τα μισθολογικά-ασφαλιστικά των Σουηδών εκπαιδευτικών. Πριν από την υπογραφή της σύμβασης προηγούνται διαπραγματεύσεις μεταξύ εκπροσώπων του σωματείου και της εργοδοσίας, που

συνήθως καταλήγουν σε μια ελάχιστη Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ως μίνιμουμ για όλους τους εκπαιδευτικούς της Σουηδίας, η οποία στη συνέχεια εξειδικεύεται και βελτιώνεται σε κάθε περιοχή. Υπάρχουν δηλ. τοπικές συμβάσεις και σε κάποιες περιπτώσεις ατομικές. Σημειώτέον ότι οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί ως εργοδοσία έχουν τους κατά τύπους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλ. τους Δήμους. Στη σπάνια περίπτωση που δεν ευοδωθούν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις ακολουθεί διαιτησία, ξανά διαπραγμάτευση και, στη συνέχεια, το Σωματείο προχωρά σε κινητοποιήσεις.

Ένα από τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το σουηδικό σωματείο από τα δικά μας είναι ότι χρησιμοποιούν πολύ τους λεγόμενους *Ombudsmen* (=συνήγορους του εργαζόμενου). Αυτοί είναι νομικοί εργατολόγοι που εκπροσωπούν το Σωματείο παντού και υπερασπίζονται τα συμφέροντα των μελών του. Με αυτή την έννοια, η λειτουργία του είναι αρκετά διαφορετική από ό,τι στην Ελλάδα, όπου το κύριο βάρος της εκπροσώπησης του και του συντονισμού των δράσεων αναλαμβάνουν οι εκλεγμένοι από τη βάση και το Συνέδριο συνδικαλιστές.

Στη *Lärarförbundet* το Συνέδριο γίνεται κάθε 3 χρόνια (στην Ελλάδα κάθε 2), με 251 εκπροσώπους από όλη τη Σουηδία, που εκλέγουν το Εθνικό Διοικητικό Συμβούλιο των 17 μελών, αποτελούμενο από το Προεδρείο (1 Πρόεδρο και 2 Αντιπροέδρους) και 14 εκπροσώπους από κάθε περιοχή της χώρας. Στο ΔΣ δηλ. η αντιπροσώπευση είναι γεωγραφική και όχι παραταξιακή, γιατί στη *Lärarförbundet* δεν υπάρχουν παρατάξεις με την κλασική έννοια του όρου. Το Συνέδριο εκλέγει, επίσης, την Εκτελεστική Επιτροπή των 119 μελών, που διεξάγει τις διαπραγματεύσεις με την εργοδοσία. Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, ότι οι συνδικαλιστικές άδειες και απαλλαγές είναι γενικά λιγότερες από ό,τι εδώ, ακριβώς γιατί το μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς (γραμματειακή υποστήριξη κ.τ.λ.) γίνεται από τους 300 έμμισθους υπαλλήλους.

Στη συνάντησή μας ζητήσαμε πληροφορίες και για το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και για τα γενικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί. Μια αναλυτική παρουσίαση θα έχουμε από τους ίδιους με γραπτό κείμενό τους, που έχουμε ήδη ζητήσει. Η γενική μας εντύπωση είναι ότι η επίθεση που δέχεται η ελληνική εκπαίδευση και οι εκπαιδευτικοί δεν είναι μόνο ελληνικό φαινόμενο. Αυτό που μας τόνιζαν συνεχώς είναι ότι και αυτοί αντιμετωπίζουν παρόμοια φαινόμενα, με εξαίρεση το μισθολογικό, όπου ακόμη δεν έχουν πειραχτεί οι αποδοχές τους. Αναλυτικά:

Μισθολογικά: Οι αρχικές αποδοχές του Σουηδού εκπαιδευτικού ξεκινούν από τα 2.500 ευρώ το μήνα και φτάνουν τα 4.000 στον καταληκτικό βαθμό. Οι μισθοί διαφέρουν ανά περιοχή και Δήμο.

Ωράριο: Οι Σουηδοί διδάσκουν 20 ώρες την εβδομάδα, ανεξαρτήτως ετών υπηρεσίας, και παραμένουν υποχρεωτικά στο σχολείο άλλες 15 ώρες. Σύνολο 35 ώρες την εβδομάδα.

Εργοδοσία: Εργοδότης τους είναι ο Δήμος της περιοχής τους.

Η μεγαλύτερη διαφορά ανάμεσα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το σουηδικό είναι η μεγάλη μεταρρύθμιση που πέρασε πριν από μια δεκαετία η φιλελεύθερη κυβέρνηση, με βάση την οποία καταργήθηκε η υποχρεωτική χωροταξική κατανομή των μαθητών ανά σχολείο. Στη θέση της, η Κυβέρνηση, μέσω των Δήμων, χρηματοδοτεί κάθε παιδί (δηλ. κάθε οικογένεια) με ένα ορισμένο ποσό, το οποίο μετά οι γονείς μπορούν να διαθέσουν στο σχολείο της αρεσκείας τους, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών. Το σύστημα αυτό των «κουπονιών» (*voucher system*) είναι από τα

κεντρικά στοιχεία του συστήματός τους πλέον και έχει οδηγήσει στο κλείσιμο πολλών σχολείων σε φτωχές περιοχές αλλά και σε γιγάντωση του ιδιωτικού τομέα στην εκπαίδευση (αφού πλέον οι μαθητές δεν χρειάζεται να πληρώνουν για να φοιτούν σε ιδιωτικά). Ακόμη, η επιλογή των γονέων βασίζεται στις επιδόσεις των μαθητών σε εξετάσεις αλλά και σε μια ετήσια γιορτή-έκθεση σχολείων, όπου υποχρεώνονται να μετέχουν όλα τα σχολεία κάθε Δήμου. Εκεί κάθε σχολείο «διαφημίζει» τις παροχές του (υποδομές, εκπαιδευτικούς, διδακτικές μεθόδους κ.τ.λ.). Εάν υπάρχουν πολλοί ενδιαφερόμενοι μαθητές, τότε το σχολείο επιλέγει ανάμεσα σε αυτούς με βάση τις επιδόσεις τους.

Στο Πρόγραμμα Σπουδών υπάρχει μεγαλύτερη ελευθερία από ό,τι εδώ. Τίθενται κάποιοι γενικοί στόχοι και στη συνέχεια κάθε εκπαιδευτικός/σχολείο μπορεί να τους πετύχει με τον τρόπο που αυτός θεωρεί σωστό μέσα από μια ποικιλία διδακτικών μεθόδων και συγγραμμάτων. Σε ερώτησή μας για το περιεχόμενο σπουδών και τα συγγράμματα, και για το αν το Σωματείο διαπραγματεύεται καθόλου πάνω σε αυτό, μας απάντησαν αρνητικά.

Τέλος, μια σημαντική διαφορά αφορά τα ίδια τα σχολεία. Βλέποντας εδώ κάποια τυπικά ελληνικά σχολεία στα οποία τους ξεναγήσαμε, τους έκανε εντύπωση η κλειδωμένη εξωτερική πόρτα (εκεί είναι συνεχώς ανοιχτές), οι καταλήψεις (άγνωστη μορφή διαμαρτυρίας εκεί), η εικόνα του Χριστού παντού (εκεί δεν υπάρχει), το κουδούνι (δεν υπάρχει) καθώς και ο μη σύγχρονος υλικοτεχνικός εξοπλισμός.

Το γενικό συμπέρασμα που αποκομίσαμε ήταν ότι, παρά τις μεγάλες διαφορές μεταξύ Ελλάδας και Σουηδίας, το δημόσιο σχολείο και στις δύο χώρες βάλλεται. Μόνο εμπόδιο σε αυτή την επίθεση είναι η κοινή συλλογική δράση, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω των σωματείων.

Το Γραφείο Τύπου της ΟΛΜΕ